

Reactie op consultatie Regeling zorgmedewerkers met langdurige post-covid klachten

Het ministerie van VWS heeft de *Regeling zorgmedewerkers met langdurige post-covid klachten* opengesteld voor internetconsultatie, omdat het graag suggesties ontvangt om de kwaliteit en de uitvoerbaarheid van de regeling te verbeteren.

De FNV maakt graag gebruik van deze geboden mogelijkheid. Wel merkt ze op verbaasd te zijn dat de minister nu zoveel haast maakt, door de internetconsultatie te verkorten naar twee weken en de regeling direct in te laten gaan de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin de regeling wordt geplaatst. Dit onder het mom van hoge druk om de zorgmedewerkers zo snel mogelijk financieel te kunnen ondersteunen. Als de minister daadwerkelijk snel een regeling had willen hebben, dan zijn er diverse momenten in het proces geweest waar die mogelijkheid er was, maar waar beslissingen werden uitgesteld. Door deze termijnen nu opeens zo kort te maken komen er mogelijk minder suggesties binnen dan gewenst en wordt de tijd om richting de zorgmedewerkers te communiceren over het bestaan van de regeling erg kort. Bovendien betekent het feitelijk dat wat uit de internetconsultatie naar voren gaat komen, dus eigenlijk ook niet meer van invloed zal zijn op de uiteindelijke regeling. Wat is dan de werkelijke waarde van deze consultatie?

Desalniettemin zal hierna puntsgewijs een aantal suggesties worden gedaan om de regeling te verbeteren. Hierbij zal eerst worden ingegaan op de voorwaarden, daarna op het beschikbare bedrag en de wijze van verdeling en tot slot op de aanvraag.

Voorwaarden

Eerste golf

De minister wil een regeling vormgeven voor een specifieke groep zorgmedewerkers die ziek is geworden in de periode maart tot en met juni 2020. Dit in afwijking van het advies van de Raad van State van 5 december 2022. De Raad geeft aan dat de risico's voor de medewerkers pas met de start van de vaccinatiecampagne in 2021 echt werden verminderd. Ook de voorzieningenrechter geeft in de uitspraak van het kortgeding tussen de vakbonden en de Nederlandse Staat aan dat de zorgmedewerkers uit héél 2020 op korte termijn duidelijkheid verdienen over een tegemoetkomingsregeling. De voorzieningenrechter bedoelde daar niet mee dat de duidelijkheid voor een grote groep zou moeten bestaan uit een afwijzing.

Het RIVM kan wel een onderscheid maken tussen de eerste en de tweede golf en ten tijde van de tweede golf was er mogelijk meer kennis, maar pas op 1 december 2020 wordt een algemene maskerplicht ingevoerd en worden mond-neusmaskers in de zorg standaard. De bescherming van zorgmedewerkers was voor die tijd dus nog niet op orde. Het feit dat er in de tweede golf meer getest kon worden en er betere behandelmethodes maakte nog niet dat er minder besmettingen waren en dat de kans op besmetting voor zorgmedewerkers veel minder werd. Wanneer gekeken wordt naar de WIA claimbeoordeling van het Postcovidsyndroom, dan zie je een duidelijke stijging van het aantal WIA-claimbeoordelingen in de maanden oktober, november en december 2022. Deze liggen veel hoger dan in april, mei en juni 2022. Hieruit blijkt dat het de kans op besmetting nog steeds aanzienlijk was in het najaar van 2020.

De subsidieregeling voor werkgevers 'Behoud langdurige zieke zorgwerknemers' was er voor werkgevers waarvan de zorgmedewerkers in de periode 1 maart tot en met 31 december 2020 langdurig ziek zijn geworden, onder andere met covid. In dat licht bekeken is het vreemd dat nu de financiële regeling voor de zorgmedewerkers beperkt wordt tot de periode 1 maart tot en met 30 juni 2020.

Alles bij elkaar genomen blijft de FNV van oordeel dat deze financiële regeling voor zorgmedewerkers met langdurige post-covidklachten moet worden uitgebreid naar heel 2020.

Afbakening zorgmedewerkers

De FNV vindt dat deze financiële regeling zo ruimhartig mogelijk moet zijn. De FNV vindt het dan ook volkomen terecht dat de zorgmedewerkers voor het bed, de schoonmakers van de kamers met besmette patiënten, in aanmerking komen voor de regeling. Echter de zorgketen die zorgden voor de Covid-patiënten is ruimer. Denk aan de receptionisten waar patiënten zich meldden, de laboratoriummedewerkers die op de covid-afdelingen bloedmonsters ophaalden en onderzochten, de medewerkers van de wasserijen waar het besmette materiaal dagelijks gereinigd moest worden. En denk ook aan de medewerkers die op andere afdelingen werkten, maar i.v.m. de pandemie tijdelijk gewerkt hebben met Covid-19 patiënten. Maar ook de crisiszorg jeugdzorg, die gewoon in contact met cliënten moest komen. Kinderen/gezinnen vervoeren in eigen onaangepaste auto, fysiek benaderd of aangevallen/bespuugd worden door boze ouders, in gezinnen crisiszorg verlenen bij mensen thuis en geen online mogelijkheden. Bij crisis moesten zij erheen.

De FNV vindt dat ook deze medewerkers, als zij de beroepsziekte long Covid/post-Covid hebben gekregen, in aanmerking moeten komen voor een tegemoetkoming en dat de regeling uitgebreid moet worden met de hierboven benoemde beroepen en functies.

Op pagina 28 van de toelichting wordt weliswaar aangegeven dat het kan zijn dat in uitzonderlijke situaties een zorgmedewerker met een andere functie/beroep ook voldoet aan de voorwaarde om in aanmerking te komen voor de financiële regeling. Hierbij kan gedacht worden aan de schoonmaker die kamers heeft schoongemaakt waarop COVID-19 patiënten lagen of administratief medewerker die tijdelijk is ingesprongen om directe zorg te verlenen aan COVID-19 patiënten. Maar er wordt overal over zorgmedewerkers gesproken. Een schoonmaker zal zichzelf niet zien als zorgmedewerker en denken dat hij/ zij niet in aanmerking komt voor de regeling. Ook in de lijst van beroepen in bijlage 4 wordt de schoonmaker niet genoemd. Daarom de suggestie om deze toe te voegen aan de lijst van beroepen en functies. Daarmee wordt dan ook voorkomen dat elke schoonmaker valt onder de voorwaarde dat een verklaring van de zorgaanbieder nodig is. Ook dienen zij een door de zorgaanbieder (in de hoedanigheid als werkgever, opdrachtgever of inlener) verklaring te overleggen dat er sprake is geweest van veelvuldig en intensieve zorgverlening aan COVID-19 patiënten. Dit vormt een extra drempel.

De huishoudelijke ondersteuning wordt in de regeling nadrukkelijk uitgesloten van de regeling, omdat volgens de minister zorgverlening in meerdere mate verijdzaam was. Maar in de praktijk kon de huishoudelijke hulp niet afgeschaald worden, omdat cliënten niet aan hun lot overgelaten konden worden. Die cliënten hielden vaak niet de afstand die gevraagd werd.

Bij justitiële inrichtingen wordt aangegeven, dat het uitsluitend BIG-geregistreerde medewerkers betreft. Echter de zorg voor Covid-patiënten is tijdens de pandemie ook verzorgd door andere medewerkers, die tijdelijk voor de zorg werden ingezet.

Verder staat in de toelichting van de regeling bij de zorgbranche de geboortezorg benoemd. Echter wanneer er gekeken wordt naar de bijlagen 1 t/m 4 dan komt de omschrijving van activiteit, zorgsoort en in de lijst van beroepen en functies de geboortezorg niet duidelijk terug. Bijvoorbeeld de

verloskundige en de kraamhulp worden niet expliciet genoemd. Aanbevolen wordt om deze aanpalende beroepene n functies, activiteiten en zorgsoort op te nemen in de bijlagen 1 t/m 4.

Uitsluiting 35-minners en zzp'ers

Wat de FNV niet begrijpt is dat zorgmedewerkers met een afwijzende beschikking met als reden <35% arbeidsongeschikt niet in aanmerking komen voor de financiële regeling. Dit is in tegenstelling tot wat is opgenomen in de Kamerbrief van 28 april 2023. Hiermee komen nog minder mensen in aanmerking voor de financiële regeling. Ook zorgmedewerkers die voor minder dan 35% zijn afgekeurd kunnen wel als diagnose post-covid hebben en ook zij hebben in de frontlinie gestaan en nog steeds beperkingen. Wanneer zij hun baan verloren hebben, zal het met hun beperkingen moeilijk zijn om weer een nieuwe baan te vinden. De hardheden in de WIA laten ook zien dat veel zorgmedewerkers, zoals verzorgenden of verpleegkundigen, die vaak al weinig verdienden voordat ze ziek werden, voor een lager percentage afgekeurd worden dan artsen met dezelfde klachten en beperkingen die een veel hoger inkomen hadden. In de Zembla-uitzending 'Helden in de bijstand' van 11 mei 2023 wordt dit ook duidelijk uitgelegd. Daarom de oproep van de FNV om ook zorgmedewerkers die minder dan 35% afgekeurd zijn wel in aanmerking te laten komen voor de financiële vergoeding.

Ook zijn er zorgmedewerkers die in de eerste golf ziek zijn geworden, maar waar het in eerst instantie niet is herkend als covid of niet is vastgesteld, omdat er in die periode nog maar zeer beperkt getest werd. Sommigen ook hebben nog geprobeerd weer aan het werk te gaan voor zij opnieuw definitief uitvielen met post-covidklachten. Hun eerste ziektedag ligt dan na juni 2020 en zij vallen nu buiten de boot.

Bij de aankondiging van de regeling werd aangegeven dat ook zzp'ers met een verzekering bij het UWV een WIA-beoordeling kunnen aanvragen als zij langer dan twee jaar ziek zijn. De regeling zoals die nu voorligt gaat alleen over zorgmedewerkers met een dienstverband. Hiermee zijn nu alle zzp'ers, ongeacht of ze al dan niet verzekerd zijn, uitgesloten van de regeling. De minister geeft weliswaar aan met een verkenning bezig te zijn voor deze doelgroep, maar het is een hard gelag voor de zzp'ers die wel verzekerd zijn via het UWV dat zij nu nog geen gebruik kunnen maken van de regeling en zij nog langer in onzekerheid moeten verkeren of er überhaupt voor hen een regeling komt.

Het beschikbare bedrag en de wijze van verdeling

Het kabinet heeft besloten om de hoogte van de financiële ondersteuning vast te stellen op een vast bedrag van 15.000,- euro per persoon. In de beantwoording van Kamervragen geeft de minister aan dat het bedrag van 15.000,- euro niet geïndexeerd kan worden, hoewel meerdere partijen daarom gevraagd hadden, met als argumentatie dat het geen schadevergoeding is en dat indexering dus niet van toepassing is. Het bedrag van 22.839,- euro dat slachtoffers van een stoffengerelateerde beroepsziekte krijgen is ook een tegemoetkoming (Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekte, TSB-regeling) en geen schadevergoeding, net als deze financiële regeling. Deze TSB-regeling wordt wel jaarlijks geïndexeerd. De FNV begrijpt de redenatie dan ook niet dat het bedrag van 15.000,- euro niet geïndexeerd kan worden. De 15.000,- euro die de slachtoffers van Q-koorts in 2018 kregen is nu minder waard en daarmee krijgen de zorgmedewerkers met post-covid eigenlijk een lager bedrag dan destijds de Q-koorts slachtoffers. Ook zonder het indexering te noemen kan de minister besluiten om er een hoger bedrag van te maken. Daarnaast blijkt uit evaluatie van het RIVM dat mensen dit bedrag van 15.000 euro te laag vonden. Fysieke en financiële problemen verdwijnen niet met een eenmalige tegemoetkoming. Daarom de dringende suggestie van de FNV om het bedrag van 15.000,- euro te verhogen.

De vakbonden hebben steeds aangedrongen op een bedrag van 22.839,- euro per persoon. Dat is een bedrag dat goed onderbouwd kan worden: het komt overeen met het bedrag dat slachtoffers van

beroepsziekten als asbestkanker momenteel als voorschot ontvangen en het is gelijk aan het bedrag van de tegemoetkoming voor stoffengerelateerde beroepsziekten. De FNV denkt dat het belangrijk is om daarbij aan te sluiten, omdat het ook een erkenning betekent van het feit dat zij door hun werk deze beroepsziekte hebben opgelopen. In 2022 zijn er circa 1000 zorgmedewerkers door het UWV gekeurd en arbeidsongeschikt bevonden. Dat komt neer op een bedrag van nagenoeg 23 miljoen. Dit valt ruim binnen het bedrag van 150 miljoen euro waar de eerste kamer toe heeft besloten met de motie Prast. De FNV wil dat het bedrag verhoogd wordt naar 22.839,- euro.

Aangegeven wordt dat het beschikbare bedrag voor het verstrekken van financiële ondersteuning 33.000.000,- euro bedraagt. De verdeling is op volgorde van binnenkomst. Als het plafond van 33.000.000,- euro wordt bereikt, dan zal opnieuw een politieke weging moeten plaatsvinden. De FNV vraagt zich af of dat gaat lukken binnen de termijn van 13 weken die er staat voor de besluitvorming of de aanvrager in aanmerking komt voor de financiële ondersteuning en stelt daarom voor om het beschikbare bedrag te verhogen om te voorkomen dat deze situatie zich kan voordoen.

Aanvraag

Aanvraagtermijn

Al drie jaar lang vragen de vakbonden om een financiële regeling voor de slachtoffers van long covid. Nu komt er eindelijk een regeling, waar velen zo lang op hebben gewacht en dan krijgen de zorgmedewerkers slechts vier weken de tijd om een aanvraag te doen. Dit terwijl het ministerie van VWS aangeeft er veel waarde aan te hechten om de administratieve lasten voor de zorgmedewerkers die een aanvraag willen indienen te beperken. Voor deze doelgroep kan het indienen van een aanvraag immers extra belastend zijn gelet op de klachten die zij ervaren als gevolg van de langdurige post-covid klachten. De tijdsdruk van vier weken om alles te verzamelen, op de juiste wijze in te vullen, indien nodig een verklaring te krijgen van de (voormalig) werkgever is juist voor deze mensen extra belastend. Daarom de dringende aanbeveling om de termijn van vier weken uit te breiden bijvoorbeeld tot het einde van het jaar 2023.

Dit geeft het ministerie van VWS direct meer tijd om een goede communicatie richting de doelgroep van de financiële regeling voor te bereiden. De internetconsultatie loopt tot 3 juli. Daarna zullen de opmerkingen verwerkt moeten worden en zal de regeling mogelijk nog aangepast moeten worden, dan moet het nog gepubliceerd worden en daarna kan de communicatiecampagne pas van start gaan. Dan zitten we midden in de zomer, de tijd van het jaar dat velen met vakantie zijn. Grote kans dat de doelgroep dan niet tijdig bereikt wordt voordat de regeling op 25 september geopend wordt. Ook daarom is het wenselijk om de termijn voor aanvraag te verlengen. Hoe de communicatie vorm gegeven gaat worden is de FNV ook nog niet duidelijk.

Verklaring van de zorgaanbieder

De FNV is verheugd te lezen dat verkend wordt in hoeverre het UWV de gegevens van de aanvrager kan verifiëren, waardoor de aanvrager minder stukken hoeft te overleggen. Echter, in een aantal situaties zal de zorgmedewerker naar de zorgaanbieder (=werkgever) moeten stappen voor een verklaring dat hij/ zij veelvuldig en intensief contact heeft gehad met covid-patiënten. Dit vormt een drempel om een aanvraag te doen. Ten eerste is er de vraag hoe het zit met de bereidwilligheid van de (voormalig) werkgever om hier al dan niet aan mee te werken, straks worden ze ook nog aansprakelijk gesteld door de werknemer. Ten tweede is het voor de zorgmedewerker mentaal zeer belastend om terug te moeten keren naar de plek waar hij/ zij ziek is geworden en inmiddels ontslagen is.

Ook wordt nog steeds gevraagd om een kopie van de arbeidsovereenkomst of overeenkomst van opdracht. Dit geeft echter onvoldoende weer of iemand bij heeft gedragen aan de zorg voor Covid-patiënten.

- Er zijn mensen gevraagd om door de tekorten en uitval in te vallen of afdelingen waar ze normaal niet werken. Ook die kunnen besmet zijn geraakt. Uit hun arbeidsovereenkomst zal niet blijken dat ze aan het bed gestaan hebben. Het was alle hens aan dek.
- Eenmalig contact kan genoeg zijn om covid-19 te krijgen. Waarom dan langdurig en intensief contact met covid-19 patiënten?
- Hoe ga je om met medewerkers die een 0-uren contract hebben? Hoe tonen die aan dat ze zijn blootgesteld?

In het aansprakelijkheidsrecht gaat het erom dat je kunt aantonen dat je bent blootgesteld. Dat kan ook op andere manieren dan met je arbeidsovereenkomst of overeenkomst van opdracht. Enkele suggesties voor alternatieven waarmee zorgmedewerkers kunnen aantonen dat ze zijn blootgesteld: loonstroken of roosters uit die periode, of (oud)collega's die voor hen willen getuigen middels ene getuigenverklaring.

Tot slot

Het streven om binnen 13 weken na sluiting van het tijdvak voor de aanvraag een besluit te nemen of iemand recht op financiële ondersteuning heeft vindt de FNV redelijk. Dit is een termijn die te overzien is voor de zorgmedewerkers.

Wel vraagt de FNV zich af in hoeverre de zorgmedewerkers er actief op gewezen zullen worden als ze de financiële vergoeding krijgen ze zelf een verzoek moeten indienen bij de Belastingdienst / Toeslagen om gebruik te kunnen maken van de vermogensuitzondering. Dit is weer een extra administratieve handeling, die lastig is voor deze groep mensen gelet op de klachten die zijn hebben door de long covid.

De FNV vindt nog steeds dat de vormgeving van de regeling wantrouwen ademt. Een voorbeeld van het wantrouwen komt voort uit het feit dat de langdurige post-covid klachten voor 1 juni 2023 vastgesteld moeten zijn om oneigenlijk gebruik van de regeling te voorkomen. Een arts zal niet even een verklaring afgeven dat iemand post-covid heeft als dat niet zo is. Een overheid die zich werkelijk moreel verplicht voelt is ruimhartig. Maar past ook goed bestuur toe door aan te sluiten bij de al bekend zijnde processen rond tegemoetkomingen voor stoffengerelateerde beroepsziekten. Het wiel hoeft niet opnieuw uitgevonden te worden.

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

